

Scriptie van Els Schapendonk

'ONE NATION, ONE PEOPLE'

Een literatuuronderzoek naar het huidige vluchtelingenprobleem in Nepal en Bhutan

Els Schapendonk

Marjel van Egmond

oktober 1998

Begeleider: Chris van der Borgh

D2, Basiscursus culturele antropologie

Rijksuniversiteit Utrecht, Vakgroep Culturele antropologie

Inleiding

'... Volgens Thakur Prasad Louitel begon de ellende om half tien 's morgens, toen politie zijn boerderij binnenstormde en hem mee naar het kamp sleurde. "Ze begonnen me om half twee 's middags te folteren. Ik werd vastgebonden en om de beurt sloegen ze me met stokken. Ik verloor het bewustzijn. Toen ik weer bij mijn positieven kwam, begonnen ze opnieuw. Dat ging zo de hele nacht door. De volgende ochtend lieten ze me gaan en riepen ze: 'Je kunt Bhutan beter maar verlaten, anders gaat je boerderij in vlammen op, en jij ook!' Dat was op 3 december 1991...'"

Sinds 1992 leeft een geschat aantal van 100.000 vluchtelingen uit Zuid-Bhutan in zeven verschillende vluchtelingenkampen in de Nepalese districten Jhapa en Morang. De meeste van deze vluchtelingen zijn van Nepalese origine. Zij geven echter aan de Bhutanese nationaliteit te bezitten of al generaties lang in Bhutan te wonen. Veel van hen beweren het slachtoffer te zijn van de schending van de mensenrechten en van hun nationaliteit beroofd te zijn voordat ze Bhutan verlieten. Het is moeilijk een eenduidig beeld te scheppen van de situatie, doordat buitenlandse onderzoekers en journalisten veelal de toegang tot Bhutan wordt ontzegd.

In de vluchtelingenkampen verschaffen United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) en een aantal International Non-Governmental Organizations (ingo's) aan de vluchtelingen primaire voorzieningen, zoals onderdak, onderwijs, voedsel en medische voorzieningen. Verder geven zij ondersteuning aan de lokale gemeenschappen rond de kampen in de vorm van rarp-projecten (Refugee Affected Areas Rehabilitation Programme). UNHCR zal tevens helpen bij het uitvoeren van een mogelijke oplossing voor dit vluchtelingenprobleem, waarover Nepal en Bhutan al sinds 1993 in overleg zijn via een reeks van multilaterale onderhandelingen, met onder andere India als derde partij.



Plaats van de vluchtelingenkampen in Nepal

1 Onderzoeksplan

1.1 Probleemstelling

De probleemstelling met betrekking tot het vluchtelingenprobleem van Nepal/Bhutan is onder te verdelen in een 'vraagstelling' en een 'doelstelling'. Dit verduidelijkt wat in dit verslag behandeld wordt en welk doel daarbij voor ogen is gesteld.

Vraagstelling: Wat zijn de achtergronden en ontwikkelingen van het vluchtelingenvraagstuk van Nepal/Bhutan?

Doelstelling: Inzicht verwerven in het huidige vluchtelingenprobleem in Nepal als gevolg van de etnische zuiveringen in buurland Bhutan.

1.2 Onderzoeksopzet

De vraagstelling kan worden opgedeeld in deelvragen om een zo breed mogelijk beeld van de situatie te verkrijgen. In dit verslag worden de vragen 'wie?', 'wat?', 'waar?' en 'wanneer?' met betrekking tot de bovengenoemde vraag en doelstelling uitgediept en beantwoord. Omdat de kwestie in Nepal en Bhutan een vrijwel vergeten zaak op wereldniveau is, wordt een achtergrondschets van het land Bhutan en het verloop van de verwickelingen gegeven, gevolgd door diverse verklaringen hiervoor. Ook wordt aandacht besteed aan de huidige ontwikkelingen in het onderhandelingsproces en aan de organisaties die daarbij betrokken zijn. Tot slot zal er kort worden ingegaan op de huidige ideeën over de repatriëring van de vluchtelingen.

De vraagstelling is gepreciseerd in de volgende deelvragen, die een leidraad vormen voor de hoofdstukindeling:

- 1 Wat is de historische achtergrond van Bhutan?
- 2a Hoe is het chronologische verloop van het huidige vluchtelingenvraagstuk in Nepal/Bhutan?
- 2b Wat zijn de verklaringen (economisch, cultureel, politiek en sociaal) voor de etnische zuiveringen in Bhutan?
- 3 Wat zijn de ontwikkelingen in het onderhandelingsproces?
- 4 Wat zijn de ideeën over de toekomst en de eventuele terugkeer van de vluchtelingen?

Het verslag wordt beëindigd met een korte conclusie.

2 Achtergrond

2.1 Politieke uitsluiting

Bhutan is een monarchie zonder staatsbestel of grondwet. De 'Wangchuk-dynastie', gebaseerd op erfelijk vorstendom, regeert het land sinds 1907. Koning Jigme Singhe Wangchuk, vanaf 1972 op de troon, heeft de pogingen van zijn vader tot sociale en politieke modernisering van Bhutan voortgezet. In de afgelopen jaren heeft er een snelle progressie plaatsgevonden in onderwijs, volksgezondheid, volkshygiëne en communicatie. Bovendien groeit het aantal gekozen volksvertegenwoordigers en neemt hun rol in de besluitvorming toe. De koning oefent echter nog steeds een sterke en actieve invloed uit op de regering, weliswaar indirect. De regering beperkt op haar beurt de rechten van de burgers in grote mate en wordt daarin bijgestaan door de Koninklijke Bhutanese Politie en het Koninklijke Bhutanese Leger.

De burgers hebben geen recht de regering van samenstelling te veranderen: er bestaan geen politieke partijen en er is geen geschreven strafrechtelijke en civiele wetgeving, waardoor juridische kwesties en geschillen worden behandeld op basis van traditionele praktijken. De regering beperkt de vrijheid van spreken, pers, vergadering en de arbeidersrechten. Er zijn duidelijke begrenzingen op het recht van eerlijke berechting, vrijheid van geloof en burgerlijke privacy.

2.2 Economie

De economie van Bhutan is voornamelijk gebaseerd op land- en bosbouw, die de

belangrijkste bron van inkomsten vormt voor 90 procent van de bevolking en de helft van het bruto nationaal product beslaat. De landbouw bestaat grotendeels uit het akkerbouw en op kleinere schaal ook veeteelt. Kardemom, citrusvruchten en kruiden zijn de voornaamste exportproducten, naast cement en elektriciteit. Hydro-elektriciteit en toerisme zijn potentieel sterke inkomensbronnen, hoewel de regering het aantal visa voor toeristen per jaar sterk beperkt. Het bnp per hoofd van de bevolking bedraagt circa us\$ 470 per jaar (per januari 1997). Daarmee behoort Bhutan tot de armste en minst ontwikkelde landen ter wereld.

2.3 Etnische groeperingen in Bhutan

Bhutan heeft een multi-etnische gemeenschap van ongeveer 600.000 inwoners. Aangezien zich naar schatting 100.000 vluchtelingen in de vluchtelingenkampen in Nepal bevinden, betekent dit dat maar liefst 16 procent van de Bhutanese bevolking zich als vluchteling in Nepal bevindt.

Binnen de Bhutanese bevolking zijn drie etnische hoofdgroepen te onderscheiden:

- * de Ngalongpa's (dominante politieke groep, Noordwest-Bhutan, boeddhisten)
- * de Sharchops (Oost-Bhutan, boeddhisten)
- * de Lhotshampa's (Nepalese afkomst, Zuid-Bhutan, voornamelijk hindoes)

De Ngalongpa's en Sharchops vormen samen de Drukpa's, een groep die pretendeert de oorspronkelijke inwoners van Bhutan te zijn. Door velen wordt echter gezegd dat de Drukpa's net als de andere etnische groepen van origine geen 'echte Bhutanezen' zijn. Zij zijn vroeger vanuit Tibet geëmmigreerd. Dit zou betekenen dat de 'echte Bhutanees' als zodanig niet bestaat. De koning van Bhutan en zijn familie behoren ook tot de Drukpa's, met het gevolg dat de meeste regeringsambtenaren eveneens Drukpa's zijn. De meeste vluchtelingen in Nepal behoren tot de Lhotshampa's, de zuidelijke Bhutanezen, die ook wel 'Nepalese Bhutanezen' worden genoemd.

3 Chronologisch verloop en verklaringen

3.1 Globale ontwikkeling van de positie van de Lhotshampa's in Bhutan

In deze paragraaf wordt een chronologisch verloop gegeven van de positie van de Lhotshampa's in Bhutan. Aan de hand van belangrijke jaartallen in de geschiedenis van deze verwickelingen wordt een beeld geschetst van het ontstaan van het huidige vluchtelingenvraagstuk.

In de jaren vijftig van deze eeuw gaf premier Jigme Dorji leiding aan een groepje adellijke lieden die het land wilden moderniseren. De toenmalige koning, Jigme Dorje Wangchuk, stemde hier volledig mee in. De eerste stap van hun plan was het toekennen van een legale status aan de Nepalezen die zich ooit in het zuiden hadden gevestigd. Deze Nepalezen hadden zich al generaties eerder in Bhutan gevestigd, op zoek naar werk en grond. Destijds hadden de Bhutanezen deze hindoe-immigranten verboden zich te vestigen in het noorden, het boeddhistische gedeelte van Bhutan. De twee gemeenschappen leefden jarenlang volledig langs elkaar heen, hoewel de noordelijke Bhutanezen altijd op hun zuidelijke burens bleven neerkijken.

In 1952 richtten Nepalese bewoners van Bhutan het Bhutan State Congress op. Deze eerste politieke partij van Bhutan vormde een democratische beweging die de koning om burgerschap en politieke rechten voor de Nepalese bewoners verzocht (later zou dit als de eerste anti-nationale actie worden uitgelegd). In 1958 kregen alle Nepalezen die zich voor 1958 in Bhutan hadden gevestigd, de Bhutanese nationaliteit. De immigranten van na 1958 moesten deze echter aanvragen.

Eind jaren zestig was de Bhutanese regering niet in staat haar ambtenarij voldoende te betalen om de bouw van wegen, dammen, ziekenhuizen en scholen te bekostigen. Dit werd opgelost door duizenden gastarbeiders uit Nepal te 'importeren'. Hierdoor werd het aantal Lhotshampa's in Bhutan aanzienlijk verhoogd.

Aan het einde van de jaren tachtig was de Lhotshampa-bevolking in sommige districten verdubbeld en zij groeide bovendien steeds sneller. Hierdoor ontstond er de angst dat de Lhotshampa's de grootste etnische groep in Bhutan zou kunnen gaan worden. De Drukpa's

meenden dat hierdoor hun cultuur, het boeddhisme als hun oorspronkelijk religie en de eeuwenoude beschaving met uitsterven zouden worden bedreigd.

De wetgeving uit 1958, die een groot gedeelte van de Lhotshampa's een burgerschap verleende, werd in 1985 ongeldig verklaard en er werden nieuwe, strengere criteria opgesteld voor het verlenen van burgerschap aan Lhotshampa's. Slechts de Lhotshampa's die in 1958 bij het Ministry of Home Affairs ingeschreven stonden, hadden recht op het Bhutanese burgerschap. Uit de geschiedenisboeken van Bhutan blijkt echter dat deze in 1958 nog niet bestond. Goed beschouwd merkte de regering van de ene op de andere dag 10.000 tot 100.000 Lhotshampa's als illegale immigrant aan.

Dit alles ging gepaard met het opstellen van de Drig Lam Namsha Code of Cultural Correctness. Volgens deze wet moesten alle Bhutanezen en met name de Lhotshampa's:

- * de traditionele Drukpa-kleding dragen;
- * de Drukpa-taal spreken, het Dzongkha, dus niet hun eigen taal, het Nepalees;
- * zich tot het Mahayana-boeddhisme bekeren, daarbij dus het hindoeïsme afzwerend.

Het oogmerk van deze wet was het uitbannen van alle niet-Drukpa-cultuur, niet-Drukpa-taal, niet-Drukpa-religie en niet-Drukpa-klederdracht uit Bhutan. De door de Lhotshampa's georganiseerde demonstraties (The 1990 Democracy Movement) waarin de eis tot een herroeping van deze wet klonk, werden met harde hand neergeslagen door het leger en de politie. De Drig Lam Namsha, die de Drukpa-cultuur vertegenwoordigde, moest de nationale identiteit van Bhutan uitdragen. Dat Bhutan binnen haar staatsgrenzen met meerdere etnische groeperingen te maken had, leek er niets toe te doen.

Vanaf de begin jaren negentig heeft een massale, vaak onvrijwillige, exodus van de Lhotshampa's naar Nepal plaatsgevonden. Als gevolg van de Drig Lam Namsha zijn de rellen tussen de Lhotshampa's en de Bhutanese politie en leger in deze jaren geëscaleerd. Sinds twee jaar is de vluchtelingenstroom voorbij. De situatie in Bhutan lijkt nu rustig te zijn en het wachten is op een oplossing. Er zijn verschillende onderhandelingen geweest, die echter tot niets hebben geleid. Als gevolg van een onderhandelingsimpasse is de gehele problematiek nog steeds onduidelijk en onopgelost. De gehele situatie kenmerkt zich door het over en weer uiten van beschuldigingen en onwaarheden, verschillende interpretaties van gebeurtenissen en een ontoegeeflijke, koppige houding.

3.2 Verklaringen voor de etnische zuiveringen

3.2.1 Cultureel

De aannemelijkste verklaring voor de etnische zuivering in Bhutan is dat de Bhutanese overheid, die met name uit Drukpa's bestond, bevreesd was dat haar eigen eeuwenoude beschaving bedreigd werd doordat de Drukpa's een minderheid dreigden te worden. De almaar toenemende bevolkingsaantallen aan het einde van de jaren tachtig in het zuiden van Bhutan, de streek waar de Lhotshampa's leefden, vormden de voedingsbodem voor deze angst.

Bhutan, dat zich sinds enkele jaren van de wereld had afgesloten om de unieke, eeuwenoude beschaving en boeddhistisch georiënteerde cultuur veilig te stellen, werd nu van binnenuit bedreigd. De bevolking bestond in deze jaren naar schatting reeds voor 30 procent uit Lhotshampa's. Het overleven als natie stond bij de Bhutanese overheid als eerste en belangrijkste punt op de politieke agenda. Het bestempelen van de Lhotshampa's als illegale immigrant in combinatie met de eerder genoemde Drig Lam Namsha Code of Cultural Correctness was een mogelijkheid om dit te kunnen waarborgen.

3.2.2 Economisch

Zoals eerder beschreven, stond rond de jaren vijftig de modernisatie van de staat Bhutan en zijn gemeenschap hoog in het vaandel bij de koning en diverse hooggeplaatste personen. Om die reden werden veel Bhutanezen, zowel Drukpa's als Lhotshampa's, gestimuleerd om naar het buitenland te gaan. Men meende dat buitenlandse ervaringen de modernisatie van Bhutan ten goede zouden komen. Het gevolg was echter dat deze Bhutanezen hun overheid als dictatoriaal en tiranniek gingen bestempelen. Dit was een reactie waarmee de overheid geen rekening had gehouden en waar zij nog minder op zat te wachten.

Deze negatieve houding ten opzichte van Bhutan en zijn bewind leidde in 1985 dan ook tot stopzetting van alle economische ontwikkelingsprogramma's, de onderdrukking van alle

oppositie binnen de Bhutanese monarchie en het sluiten van de grenzen voor buitenlanders. Dit laatste werd onder meer bewerkstelligd door contacten met andere landen af te snijden, televisieantennes weg te halen, een sterke beperking van het toerisme en de Lhotshampa's als een gevaar voor de Bhutanese monarchie te bestempelen.

3.2.3 Politiek

Vanuit een politieke optiek bezien bestaat er de veronderstelling dat de etnische zuiveringen in Bhutan te maken hadden met de pogingen van koning Wangchuk en zijn handlangers om de absolute macht in handen te houden en hun toenemende wens om de democratie tegen te gaan. Hoewel Wangchuk in de eerste instantie niet negatief tegen over modernisering stond, bleek hij de gevolgen die dit voor zijn absolute macht met zich meebracht, liever niet te zien. Nadat in 1985 rigoureus een einde was gemaakt aan alle buitenlandse betrekkingen en contacten, had hij de mogelijkheid zijn positie opnieuw te verstevigen en uit te bouwen.

De diverse demonstraties en relletjes die zich onder de Lhotshampa's voordeden, waren in deze tijd nog in de hand te houden, hoewel ook de koning vreesde voor een overheersend aantal Lhotshampa's in zijn rijk. Dit zorgde voor politieke onrust en een potentiële demografische omwenteling. Volgens de Lhotshampa's heeft hun uitzetting er echter juist toe geleid dat zij daarmee zijn aangespoord een politieke structuur te ontwikkelen die gericht is op terugkeer naar Bhutan.

Een tweede veronderstelling van politieke aard is gebaseerd op de 'nepalisatie' van Sikkim, een bergstaatje met een cultuur die vergelijkbaar is met die van Bhutan. Ook in Sikkim was een groot percentage van de bevolking van Nepalese origine. Dit zou ten koste zijn gegaan van de originele Lepcha- en Bhutiya-cultuur. Deze vervaging van een nationale identiteit wordt door de Bhutanezen als de belangrijkste oorzaak van de samenvoeging van Sikkim met India gezien. De Bhutanese overheid zou bang zijn geweest dat hetzelfde met Bhutan stond te gebeuren. Met het oog hierop is men de leus 'One Nation, One People' steeds meer gaan laten klinken.

3.2.4 Sociaal

Volgens de Bhutanese overheid zijn de mensen die zich momenteel in de Nepalese vluchtelingenkampen bevinden, vrijwillig uit Bhutan geëmigreerd nadat een 'anti-nationale' opstand, geleid door illegale Nepalese immigranten, in 1990 faalde. Zij zouden zich al jaren, ten onrechte, onderdrukt voelen door de Drukpa's en zijn verder getrokken op zoek naar geluk en geld. Bovendien zou een groot percentage van de vluchtelingen dat zich in de kampen bevindt, uit Nepal zelf komen, volgens de Bhutanese overheid.

3.2.5 Contradicties

De Drukpa's stellen nooit onwettige methodes te hebben gebruikt om de overleving van de natie veilig te stellen. Dit zou immers niet in hun boeddhistische cultuur passen. De visie van de Lhotshampa's hierop wijkt nogal af: de methodes van de Drukpa's zijn wel degelijk onwettig, er worden mensenrechten geschonden en mensen zijn hardhandig uit hun land verdreven.

De Drukpa's verwijten de Lhotshampa's op zoek te zijn geweest naar geld en een hoger inkomen en dat ze daarom zijn weggetrokken. Bovendien zouden de Lhotshampa's werk mijden en omwille van de belofte van gratis voedsel naar de vluchtelingenkampen zijn verhuisd. De Lhotshampa's beweren daarentegen dat ze weg moesten doordat anderen, namelijk de Drukpa's, hun banen, gronden en boerderijen afnamen.

De Lhotshampa's geven toe dat ze revolutionaire tendensen hebben aangewakkerd. Ze hebben pamfletten verspreid en hebben politiek gezien zeker niet alleen in de slachtofferrol verkeerd. Ook in dit verband getuigen de meeste verhalen echter van een beleid dat volgens gangbare humaniteitsopvattingen niet in de haak is. Het betreft hier met name schending van de volgende mensenrechten:

- * Article 9 No one shall be subjected to arbitrary arrest, detention or exile.
- * Article 13 Everyone has the right to leave any country, including his own to return to his country.
- * Article 15, 1 Everyone has the right to a nationality.
- * Article 15, 2 No-one shall be arbitrary deprived of his nationality

4 Onderhandelingsproces en de toekomst

4.1 Het verloop van de onderhandelingen

De humanitaire crisis die is veroorzaakt door de uitzetting van tienduizenden mensen uit Bhutan, heeft UNHCR ertoe gebracht sinds eind 1991 assistentie te verlenen. UNHCR helpt bovendien bij de bemiddeling tussen Nepal en Bhutan. Begin 1998 is de UNHCR er door de vluchtelingen echter van beschuldigd te veel met Bhutan onder één hoedje te spelen. In de Kathmandu Post werd Robert Cooper (UNHCR) ervan beschuldigd te zijn ingegaan op de wens van Bhutan om slechts een zeer kleine selectie vluchtelingen naar Bhutan te laten terugkeren. Naast bemiddeling heeft UNHCR tevens toegezegd een eventuele oplossing voor het probleem te zullen helpen uitvoeren.

Reeds sinds 1993 zoeken Nepal en Bhutan naar een oplossing voor het vluchtelingenprobleem in een reeks van bilaterale discussies. Tot nu toe hebben er zeven bilaterale onderhandelingen plaatsgevonden, echter zonder enig resultaat. De wereldmacht en buurstaat India wordt door velen gezien als 'the key to the solution': dit land zou in staat zijn de twee landen tot een oplossing te dwingen. Het lijkt er echter op dat India hier geen belang in ziet. Het land heeft dan ook tot nu toe dan ook geen serieuze poging hiertoe gedaan.

De vluchtelingen hebben in de afgelopen jaren geregeld terugtochten naar Bhutan georganiseerd. Deze zijn echter allemaal aan de grens met India tot staan gebracht. India is duidelijk niet bereid geweest de vluchtelingen doorgang naar Bhutan te verlenen.

4.2 Huidige ontwikkelingen

In verband met de huidige onderhandelingen is contact opgenomen met Ratan Gazmere, een van de belangrijkste politieke leiders van de vluchtelingen die aangesloten is bij de organisatie ahura Bhutan. Op de vraag hoe het momenteel staat met de onderhandelingen gaf hij een uitgebreid antwoord, waarvan fragmenten in deze paragraaf als citaat zijn opgenomen.

Ratan Gazmere begint in zijn antwoord met de mededeling dat er nieuwe informele pogingen door Nepal en Bhutan worden gedaan om tot een compromis te komen. Er zijn bijvoorbeeld gesprekken geweest in Colombo tussen Jigme Thinley (Chairman of Council of Minister of Bhutan) en Girija Prasad Koirala (Prime Minister of Nepal).

"... there may have been another round of informal negotiation in New York during United Nations General Assembly between Jigme Thinley and Shailaja Acharya, the Prime Minister of Nepal)."

Een positieve ontwikkeling in de huidige onderhandelingen is dat er meer interventie is van westerse landen en dat ook de UNHCR minder geduld met de onhoudbare situatie lijkt te gaan krijgen.

"In fact, this development in Geneva has been followed by strong formal intervention by European governments (Danish, Austrian and Irish) at the standing Committee Meeting of the UNHCR at September 8-9 in Geneva. I was also pleased to learn that the UNHCR for the first time ever expressed its serious concern on the lack of any progress towards a solution to the Bhutanese refugee crisis and that primarily Bhutan is at fault."

Ratan Gazmere vervolgt echter met de verontruste opmerking dat de onderhandelingen niet alleen moeten worden voortgezet, maar ook daadwerkelijk resultaat moeten gaan opleveren. Bovendien is het aantal onderhandelingen het afgelopen jaar geringer geweest dan gepland.

"I hope this development (if possible such intervention should come primarily from Bhutan's donor countries like, The Netherlands, Switzerland, Japan, Denmark, Austria more frequently) would ensure not only resumption of bilateral negotiations but also give meaning to it. I have a feeling that the next (eighth) round of ministerial level negotiation will take place before the end of this year. It should have been more than one round this year."

De verontrusting van Ratan Gazmere is op zijn plaats. Onderhandelingen zijn er al jaren en

hebben tot niets geleid. In ieder geval kan worden geconcludeerd dat op internationaal niveau vooruitgang wordt geboekt.

4.3 De toekomst

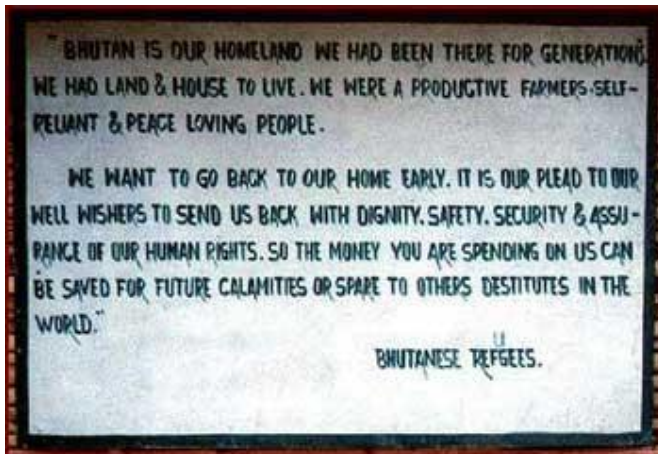
Over de toekomst van de vluchtelingen is tot nu toe zeer weinig bekend. De voorgaande paragraaf illustreert duidelijk dat er momenteel een impasse in de onderhandelingen is. Pas wanneer Nepal en Bhutan tot een overeenkomst komen, kan er worden gewerkt aan een eventuele terugkeer van de vluchtelingen. Naarmate de tijd verloopt, wordt dit echter steeds moeilijker. In Bhutan wordt steeds meer land van de Lhotshampa's verkocht en herverdeeld. Door velen wordt dan ook verwacht dat de vluchtelingen zich uiteindelijk in de laaglanden van Nepal zullen vestigen. De vluchtelingen vechten echter nog steeds voor een onvoorwaardelijk terugkeer van alle vluchtelingen naar Bhutan. Op de vraag 'wat gaat er gebeuren als de vluchtelingen terug gaan naar Bhutan?' geeft Ratan Gazmere het volgende antwoord:

"Well, the simple answer is we do not know what might happen. More important than that one is when we will go back and how we will go back."

Bovendien wijst Ratan Gazmere erop dat ook de meningen van de vluchtelingen niet meer eenduidig zijn. Sommige groeperingen streven in de eerste plaats naar terugkeer naar Bhutan. Er zijn echter ook groeperingen die pas terug willen naar Bhutan wanneer er democratie is. Dit is echter al weer een stap verder.

"... a significant majority of the people in the camps (should) would accept some fundamental offers like reinstatement of citizenship status, previous landed and housing property in Bhutan and guarantee of their general safety and dignity by the Bhutanese authorities before they return home. However, this view may not be subscribed to by groups who are espousing for democratic reforms in Bhutan."

Het enige wat momenteel duidelijk lijkt te zijn, is dat UNHCR en een aantal ngo's, waaronder The Lutheran World Federation/Bhutanese Refugee Project, bij eventuele oplossingen betrokken zullen zijn. Voorlopig ziet het er echter naar uit dat de situatie van de vluchtelingen op korte termijn niet zal veranderen.



Bord opgehangen door de Bhutanese vluchtelingen

5 Conclusie

Sinds begin jaren negentig wonen zo'n 100.000 Lhotshampa's in vluchtelingenkampen in Nepal. Deze vluchtelingen zijn van Nepalese origine en zijn naar eigen zeggen verdreven uit Bhutan nadat zij weigerden de hun opgelegde nationale identiteit van Bhutan uit te dragen. Deze identiteit was in die jaren gevormd uit de Drukpa-cultuur, die noch in taal, noch in religie, cultuur of kleding met de cultuur van de Lhotshampa's overeenkomt. Deze weigering had dus meer te maken met onkunde in plaats van onwil van de Lhotshampa's.

Er is geen eenduidige theorie over de aanleiding van de uitzetting van de Lhotshampa's. Dit heeft onder meer te maken met het feit dat Bhutan geen onderzoekers en journalisten het land binnenlaat. Hierdoor is het moeilijk de door Bhutan aangedragen redenen voor de

uitzetting van de Lhotshampa's te ontcrachten.

Sinds enkele jaren zijn verschillende organisaties betrokken bij de problematiek rond de Bhutanese vluchtelingen. De primaire levensbehoeften worden verschaft door de UNHCR in samenwerking met diverse ingo's. Bovendien bemiddelt UNHCR tussen Nepal en Bhutan in de hoop op een overeenkomst. Volgens velen is India 'the key to the solution'. India lijkt er echter weinig belang bij te hebben om die problemen op te lossen.

In Bhutan is de situatie momenteel rustig: het wachten is op een compromis. De onderhandelingen bevinden zich echter in een impasse, waardoor het er niet naar uitziet dat er op korte termijn veranderingen in de situatie zullen komen.

Naar onze mening is het verhaal van de Lhotshampa's geloofwaardiger dan dat van de Drukpa's. De Lhotshampa's zijn de dupe van grootschalige etnische zuiveringen. Zonder tussenkomst van een derde partij is er nog een lange, moeizame weg te gaan.

Literatuurlijst

Artikelen

- **AHURA Bhutan**
Bhutanese Refugees; victims of arbitrary deprivation of right to nationality and political repression, Report of Association of Human Rights Activists, Bhutan, 1994
- **AMCC**
Bhutan; a report on how Bhutanese Citizens were made to sign voluntary migration forms and forced into exile, a report from Appeal Movement Coordinating Council, november 1996
- **Laird, Thomas**
Burenruzie in Bhutan - de exodus van de Nepalese Bhutanezen, Himalaya Magazine, 1997/1, (p.42-47)

Internet

- **Bhutan Refugee Group - Latest News of Amnesty International, 10/08/98**
 - **UN Commission on Human Rights Report, 1998**
 - **Bhutanese Refugees Page - The historical background of the Bhutanese Refugees, (p. 1-5), 1995**
 - **UNHCR's World - All things to all people, Jhapa, Nepal, 1996**
 - **UNHCR's core activities, Asia Section, March 1998**
 - **US Department of State - Bhutan Country Report on Human Rights for 1996; released by the Bureau of Democracy, Human Rights and Labor, January 1997**
 - **14 nieuwsberichten van oktober 1997 tot juli 1998:**
 - * 28/10/97, 16:29 GMT, BBC
 - * 27/12/97, 20:09 GMT, BBC
 - * 19/01/98, 16:22 GMT, BBC
 - * 09/02/98, 11:25 GMT, BBC
 - * 01/03/98, 12:39 GMT, BBC
 - * 14/03/98, 00:05 GMT, BBC
 - * 15/03/98, 12:47 GMT, BBC
 - * 23/06/98, 13:40 GMT, BBC
 - * 01/07/98, 17:22 GMT, BBC
 - * 09/07/98, 01:13 GMT, BBC
 - * 12/07/98, 22:35 GMT, BBC
 - * 19/07/98, 13:54 GMT, BBC
 - * 19/07/98, 14:29 GMT, BBC
 - * 19/07/98, 18:11 GMT, BBC
-
-